

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 4. september 2023
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Søren Rams Rasmussen
Sagsnr.: 2023-0030-9270
Dok.: 2936988

Besvarelse af spørgsmål nr. 1113 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1113 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1113 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for fortolkningen af straffelovens § 72, hvorefter »Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt«? Vil ministeren redegøre for, om »nødvendigt« skal forstå i forhold til recidiv, eller om der kan foreligge andre hensyn i ordvalget »nødvendigt« og i givet fald hvilke?”

Svar:

Det fremgår af straffelovens § 72, stk. 1, at det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.

Efter § 72, stk. 2, træffer retten bestemmelse om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ved kendelse efter anmodning fra den dømte, bistandsværgen, anklagemyndigheden, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen. Anmodning fra den dømte, bistandsværgen, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en anmodning fra den dømte eller bistandsværgen ikke til følge, kan en ny anmodning ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse.

Til brug for besvarelsen har Justitsministeriet desuden indhentet et bidrag fra Rigsadvokaten om, hvordan anklagemyndigheden fører tilsyn med foranstaltninger efter straffelovens § 72 og foretager vurderingen af, om en foranstaltning er nødvendig. Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”1. Efter straffelovens § 72 påhviler det anklagemyndigheden til stadighed at påse, at en foranstaltning efter straffelovens §§ 68, 69 og 70 ikke opretholdes i længere tid eller i videre omfang end nødvendigt. Heri ligger både en vurdering af typen af foranstaltning og behandlingsbehovet, recidivrisikoen, såfremt domfældte ikke var undergivet en foranstaltning, og foranstaltningens proportionalitet. Valget af domstype beror på en afvejning af sikkerheds- og behandlingshensyn. I vurderingen indgår dog også proportionalitetshensyn. Den foranstaltning, der kommer på tale, må således ikke være mere indgribende, end formålet tilsiger.

I Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 (kapitel 4, punkt 3.1 (side 57) og punkt 4.2.1.2 (side 67)) fremgår bl.a. om proportionalitetshensynet, at det ville stride mod principperne bag straffelovens § 16 at kræve proportionalitet mellem den begåede kriminalitet og foranstaltningens art og længde. Derimod er det i overensstemmelse med almindelige retsprincipper at kræve proportionalitet mellem risikoen for ny kriminalitet (herunder kriminalitetens art og grovhed) og foranstaltningens art og længde.

Det forhold, at en idømt foranstaltning har varet længere end den straf, som den foranstaltningsdømte ville være blevet idømt, hvis den pågældende ikke havde været straffri efter straffelovens §§ 16 eller 69, bevirker således ikke i sig selv, at foranstaltningen er uproportional.

2. De regionale statsadvokater, der fører kontrol med idømte foranstaltninger, indhenter som udgangspunkt én gang årligt en erklæring om behovet for at opretholde foranstaltningen fra de myndigheder, der varetager fuldbyrdelsen af foranstaltningen. Dette gælder uanset, om der er fastsat en længstetid for foranstaltningen.

Derudover kan overlægen ved den behandlende institutions ledelse og Kriminalforsorgen, jf. straffelovens § 72, stk. 2, af egen drift anbefale ændring eller ophævelse, hvis en foranstaltning f.eks. skønnes unødvendig.

Derudover vil statsadvokaterne kontrollere i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), bl.a. om domfældte er sigtet for eller dømt for ny kriminalitet eller er meddelt tiltalefrafald i løbet af den igangværende foranstaltning.

Der er også i nogle tilfælde mulighed for at forelægge spørgsmålet for Retslægerådet. Det bemærkes dog, at de kommunale foranstaltninger som udgangspunkt ikke kan forelægges Retslægerådet, da der ikke kan indhentes lægefaglige oplysninger fra den fuldbyrdende myndighed.

På den baggrund foretages en vurdering af, om der er grundlag for at opretholde, ændre (herunder lempe og skærpe), forlænge eller ophæve foranstaltningen. Foranstaltningen kan udløbe, f.eks. hvis længstetiden er nået, og der ikke er særlige omstændigheder, som taler for at forlænge foranstaltningen, eller hvis en forlængelse ville være uproportional. Der kan på samme måde påstås ophævelse af en foranstaltning, hvis fortsat opretholdelse er uproportional, eller foranstaltningen ikke længere er nødvendig.

Der skal i hver enkelt sag foretages en konkret vurdering, hvor samtlige sagens momenter, herunder særlig risikoen for recidiv, indgår.

Det er domstolene, der træffer afgørelse i sagerne. I de tilfælde, hvor foranstaltningen udløber ved længstetidens udløb, skal sagen ikke indbringes for retten. Hvis sagen skal indbringes for retten, indhentes tillige en udtalelse fra bistandsværgen.

3. Er der ikke fastsat en længstetid for en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-69, indbringer anklagemyndigheden uanset foranstaltningens fortsatte opretholdelse foranstaltningen for domstolene senest 5 år efter dom og herefter hvert andet år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 2, og § 69 a, stk. 2. Ved vurderingen af, om en foranstaltning skal opretholdes eller evt. skærpes, lempe, ophæves eller ændres, lægges der vægt på de behandlingsmæssige hensyn og proportionaliteten.

Hvor der er fastsat en længstetid på 5 år for en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-69, kan der under særlige omstændigheder fastsættes en ny længstetid på 2 år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1, og § 69 a, stk. 1. Dette kan ske, selvom foranstaltningen tidligere er forlænget en eller flere gange. Der er ikke en lovmæssig grænse for, hvor mange gange længstetiden for denne type foranstaltning kan forlænges.

Hvor der er fastsat en længstetid på 3 år for en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-69, kan der under særlige omstændigheder også ske forlængelse af længstetiden, jf. straffelovens § 68 a, stk. 3, og § 69 a, stk. 3. Den samlede tid for denne type foranstaltning kan imidlertid ikke overstige 5 år. Ved denne foranstaltningstype er der således en lovmæssig grænse for foranstaltningens udstrækning.

Sammenholdt med den vurdering, som retten foretager ved opretholdelse af en foranstaltning, er der tale om en skærpet vurdering ved forlængelse af længstetiden for en foranstaltning, idet der som nævnt efter lovens ordlyd skal være særlige omstændigheder.

Særlige omstændigheder omfatter eksempelvis, at den dømtes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende frembyder fare for andre, eller at der i øvrigt foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der samtidig er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter §§ 68 og 69, pkt. 4.2.1.2. Det er således ikke en betingelse for at forlænge længstetiden, at der er begået ny kriminalitet, men hvis den pågældende er dømt for ny kriminalitet eller har modtaget tiltalefrafald for ny kriminalitet, er dette

relevant i forhold til både recidivrisikoen og proportionalitetsafvejningen.

4. De regionale statsadvokater fører kontrol med varigheden af alle forvaringsdomme efter straffelovens § 70. Statsadvokatens kontrol indebærer en årlig gennemgang af samtlige forvarings-sager, hvor statsadvokaten blandt andet vurderer, om der skal hentes en udtalelse fra Kriminalforsorgen om behovet for at opretholde, ændre eller ophæve den idømte foranstaltning. Der afholdes årligt et møde med Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvor udvalgte sager drøftes, jf. udgangsbekendtgørelsens § 18.

I sager, hvor der efter straffelovens § 72 rejses spørgsmål om ændring, herunder prøveudskrivning eller endelig ophævelse af en forvaringsdom, indhenter statsadvokaten snarest muligt en erklæring fra en speciallæge i psykiatri samt en udtalelse om spørgsmålet om prøveudskrivning, jf. prøveudskrivningsbekendtgørelsen § 7. Statsadvokaten afgør herefter, om der skal indhentes yderligere erklæringer mv. vedrørende den forvaringsdømte, samt om spørgsmålet om eventuel prøveudskrivning skal forelægges for Retslægerådet.

Statsadvokaten lader snarest muligt sagen indbringe for retten. Dette skal ske ved fremsendelse af sagen til den politikreds, hvor den forvaringsdømte opholder sig. Politidirektøren indbringer herefter sagen for retten samt møder i denne.

Ved afgørelsen af, om anklagemyndigheden skal påstå en forvaringsdom opretholdt eller ændret, vil anklagemyndigheden foretage en helhedsvurdering af sagens omstændigheder og bl.a. lægge vægt på følgende:

- De lægelige oplysninger.
- De momenter, der førte til, at domfældte blev idømt en forvaringsdom (kriminalitetens art, pågældendes farlighed, tidligere kriminalitet, personlige forhold mv.).
- Om domfældte har gennemført et længerevarende udslusningsforløb.
- Om domfældte er sigtet for ny kriminalitet.

En forvaringsdom efter straffelovens § 70 kan ikke ændres til en mindre indgribende foranstaltning, jf. Højesterets kendelse trykt i UfR 2020, s. 17. En forvaringsdom efter straffelovens § 70 kan således alene ændres til prøveudskrivning, eller der kan ske ophævelse af forvaringsdommen. Det bemærkes, at såfremt forvaringsdommen er idømt i medfør af straffelovens § 68, jf. § 70, vil der kunne ske ændring til en mindre indgribende foranstaltning.

En anmodning om ændring eller ophævelse fra den dømte, bistandsværgen, institutionens ledelse eller kriminalforsorgen

fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. En ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter § 70 træffes ved kendelse. Tages en anmodning fra den dømte eller bistandsværgen ikke til følge, kan ny anmodning ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse.